

OVISNOST O KOCKI – PRIMJERI IZ PRAKSE

GAMBLING ADDICTION - EXAMPLES FROM PRACTICE

Stručni članak

*Tomica Starčević, univ.spec.crim.**

*Mr. Ines Jambrek Petrak, dipl. iur. et univ.spec.crim.**

Sažetak

Autori u radu nastoje prikazati „problem“ kockanja, te općenito igara na sreću, koje je sve više prisutno u današnjem društvu. Iako je postalo pravilo, da, što je veći standard, ljudi sve više i više kockaju, međutim u Hrvatskoj to nije tako, jer broj kockara puno brže raste od standarda. Naime, neće svaka osoba pribjeći „kockanju“ te time ugroziti vlastitu egzistenciju i egzistenciju svoje obitelji. Ovaj problem je uglavnom prisutan kod osoba slabijeg, odnosno labilnijeg karaktera, kod kojih inače vrlo često postoji problem poremećaja ličnosti. Osim egzistencijalnih i drugih problema do kojih „kockari“ dovode sebe i svoje obitelji, zbog ovisnosti su skloni pribjeći i nasilnim kaznenim djelima poput razbojništava, pa u konačnici i ubojstava. U radu će uz teoretski prikaz problematike biti izneseno i nekoliko slučajeva iz hrvatske prakse.

Ključne riječi: kriminalno ponašanje, kocka, poremećaj ličnosti, ovisnost, kaznena djela.

Abstract

The authors attempt to show in the paper the "gambling problem" that is increasingly present in today's society. Although the rule is that the higher is the standard, the people gamble more, in Croatia this is not so because the number of gamers grows much faster than the standard. Each person will not resort to "gambling" and thus endanger their own existence and existence of their family. The problem is mainly present in people with weak or labile character, where there is often a personality disorder problem. In addition to the existential and other problems that "gamblers" bring to

* MUP RH, e-mail: tomica.tomstar@gmail.com

* Doktorand poslijediplomskog doktorskog studija Kaznenopravnih znanosti

themselves and their families, they are reluctant to resort to violent criminal acts such as robbery and murder. In this paper a number of cases from Croatian practice will be presented in the theoretical view of the problem.

Keywords: criminal behavior, gambling, personality disorder, addiction, criminal offenses.

1. UVOD

Prateći i proučavajući kroz povijest, zaključak je da je „kocka“ odavno prisutna u društvu kao jedan od ljudskih interesa i jedna od najstarijih ljudskih težnji. Kocka je starija i od stare Grčke, Kine i Rima. Njezina je povijest stara prema nekim povijesnim zapisima i 5000 godina prije Krista. Mjesta gdje se odlazilo kockati (u staroj Grčkoj i Rimu) su uvijek bila na zlu glasu. Smatralo se je da je ta mjesta normalnom čovjeku sramotno posjećivati, jer su i nekada, kao i danas, na tim mjestima ljudi znali izgubiti cijela bogatstva, svu imovinu te doslovno ostati bez svega.

Grčki filozofi i pisci su oštro osuđivali „kockanje“ i smatrali da bi isto trebalo zabraniti vladinim mjerama. Uz kockanje oduvijek je prisutno i „varanje“, pogotovo od strane onih koji se time bave profesionalno (kao zanimanjem). Dakle, nikada kockanje nije bilo drugačije, samo se s vremenom usavršavalo, počele su igre putem karata (u Kini su se prve počele koristiti karte kao oblik kockanja). U mnogim državama je kockanje čak bilo i zabranjeno u određenom periodu (primjerice za vladavine Henrika VIII). Kockanje je oduvijek bilo opasnost za određeni broj osoba koje su postale ovisnici o istoj do te mjere da su ugrozile svoju obitelj i sebe, ostavši bez imovine, s dugovima i nerijetko pribjegavajući kaznenim djelima kako bi pokušale vratiti izgubljeno te isplatiti dugove. Igre na sreću, posebno kartanje bile su uvijek zanimljive (muškarcima, ali i ženama), i nisu uvijek vodile do ovisnosti i dugova (socijalno kockanje), ali uvijek je bio prisutan rizik kod onih kojima je ta vrsta zabave postala „način života“ – ovisnost (patološko kockanje) te koji iz tog kruga više nisu mogli izaći. Kada takva igra postaje ovisnost, a igra se za novac (vrlo često), to uvijek vodi u propast. Nitko ne može uvijek pobjeđivati i kad krene gubiti, ne prestaje, već ga strast za tom vrstom „zabave“ obuzme do te mjere da više ne razmišlja o posljedicama već igra dok ne izgubi i posljednje što ima od imovine, ne razmišljajući pri tome o ničemu drugome (obitelji, egzistenciji), već samo o pobjedi (moment kada tako zvano „socijalno kockanje“ postaje „patološko“ odnosno kada se u potpunosti razvije ovisnost o kocki).

Kockanje samo po sebi ne predstavlja kazneno djelo skroz dok osoba koja se time zabavlja ne dođe u fazu ovisnosti o istome te pribjegava raznim sredstvima kako bi došla do novaca koji je prijeko potreban za kockanje.

2. PATOLOŠKO KOCKANJE I PROFIL OVISNIKA

Patološko kockanje nije više zabava već ovisnost osobe o kockanju koja samim time toj osobi i njoj bližnjima život čini nesnošljivim. Patološku sklonost kockanju Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema (MKB-10, 1994) opisuje u F63.0 „Poremećaj se sastoji od čestih, ponavljanih epizoda kockanja koje prevladavaju u bolesnikovu životu na štetu socijalnih, radnih, materijalnih i obiteljskih vrijednosti i obveza“. Zašto se pojedine ličnosti upuste u kockanje koje preraste u ovisnost teško je odgovoriti generalno, s obzirom kako je svaki slučaj „kockara“ i njegove „povijesti kockanja“ individualan. „Ponašanje je povezano s nagonom na izvršavanje. Uzrok poremećaja nije poznat“. U izdanju DSM-V radna skupina je preimenovala dijagnozu patološkog kockanja od skupine „poremećaji kontrole impulsa“ prema skupini „ovisnost i povezani poremećaji“ (Responsible Gambling Council, 2012).

Iz navedene definicije uočljivo je da ponašanje problematičnog kockanja ima sličnosti s ponašanjem ovisnika općenito.

Motivacija ima važnu ulogu u pokušaju odgovora na pitanje zašto kod nekih ljudi kockanje ostaje samo raznodna, dok se kod drugih razvijaju problemi vezani uz kockanje. Kako bi dao odgovor na ovo pitanje Binde ističe sveobuhvatan model u objašnjavanju ponašanja kockara koji obuhvaća motivacijski model i model upetljanosti/učešća u kockanju: (1) nada da će se osvojiti glavni zgoditak, (2) društvena nagrada (socijalizacija, natjecanje, prestiž koji osigurava dobitak i/ili iskazivanje vještine), (3) intelektualni izazov, (4) promjena raspoloženja (uslijed uzbudljivog karaktera većine igara) te (5) šansa da se pobjedi (Binde, 2009). Autor navodi da prva četiri motiva ne moraju nužno biti zastupljena te da variraju ovisno o vrsti igre i obilježjima igrača, no da je peti uvijek prisutan i ključan u razumijevanju kockanja. Što se tiče profila „kockara“ uloga individualnih obilježja ličnosti je vrlo važna. Antisocijalni i granični poremećaj ličnosti snažno su povezani s konzumacijom sredstava ovisnosti i drugim eksternaliziranim ponašanjima, a poremećaji ličnosti neproporcionalno su češći među osobama koje zadovoljavaju kriterije za patološko kockanje. Mnoga su istraživanja pokušavala odgovoriti na pitanje koja su to obilježja ličnosti koja povećavaju rizik da će osoba problematično kockati. sklonost traženju uzbuđenja obilježje svih osoba koje preferiraju igre na sreću te da je profil ličnosti problematičnog kockara onaj u kojem imamo kombinaciju visoke impulzivnosti s emocionalnom ranjivosti (Bagby i sur., 2007).

3. KRIMINALNO PONAŠANJE PATOLOŠKIH OVISNIKA O KOCKI

Veza između problematičnog kockanja i kriminaliteta u populaciji odraslih osoba, ispitivana je i potvrđena brojnim istraživanjima. Prevalencija kaznenih djela počinjenih od strane odraslih osoba sa svrhom financiranja kockarskih aktivnosti, kreće se između 65 do 89% (Ladouceur i sur., 1994.; Lesieur, 1992.; Meyer, 1997., prema Magoon, Gupta i Derevensky, 2005.). Onog momenta kada kockaru ponestane vlastitih sredstava za kockanje nagon za daljnje ulaganje i igru vođeno željom za pobjedom u koju vjeruje, vodi ga ka bilo kojem načinu dobitka novčanih sredstava za nastavak kocke. Osobi koja nikada nije osjetila takvu vrstu nagona i želju za uzbuđenjem/pobjedom ne može biti jasno u što je sve spreman upustiti se kockar. Prvo, kao i kod osoba koje su ovisne o opijatima služi se različitim manipulativnim sredstvima kako bi od bližnjih posudio novac (obitelj, prijatelji, kolege s posla i slično), podigao kredit, prodao sve što ima vrijednost. No, kada se ta sredstva „iscrpe“ (a kod kockanja se vrlo brzo iscrpe s obzirom na visinu uloga), kockar se nađe u situaciji da pribjegne zadnjoj opciji, a to je počinjenje kaznenog djela radi nabave novčanih sredstava kako bi dalje mogao igrati te vratiti dugove. U tom momentu niti ne razmišlja (vođen isključivo nagonom) da niti neće vratiti dugove, ni dobiti željenu pobjedu, već se uplesti u tako zvani „začarani krug kocke“ iz kojeg najčešće nema izlaza.

4. KAZNENA DJELA SPECIFIČNA ZA OVISNIKE O KOCKI

Patološki ovisnici o kocki vrlo često pribjegnu raznim kriminalnim aktivnostima radi stjecanja imovinske koristi potrebne radi nastavka ovisnosti o kocki. Nakon što „iscrpe“ sve zalihe i posudbe od prijatelja, poznanika, kolega s posla te naravno prvo vlastite, odnosno vrijednosti iz obiteljske imovine, bilo da se radi o rasprodaji imovine, dugovima na karticama za obročnu otplatu, krivotvorenim kreditima i slično, kockari se predaju kriminalnim aktivnostima. Tipične kriminalne aktivnosti za ovisnike o kocki su uvijek povezane s onima koje su usmjerene ka stjecanju imovinskih koristi. Dakle, radi se prvenstveno o kaznenim djelima pljačke, razbojničke krađe, kaznenog djela razbojništva te nerijetko pribjegnu i kaznenom djelu ubojstva ukoliko budu „stjerani u kut“, pritisnuti od kamatara, ili zbog drugih situacija. Uglavnom se radi o kaznenim djelima pribavljanja sredstava kako bi ovisnik o kocki mogao dalje „kockati“. Autori će u radi prikazati dva primjera iz hrvatske sudske prakse. Jedan primjer poslovnog čovjeka, ali ne i klasičnog ovisnika o kocki, koji se želio dokazati i u igrama na sreću (što nimalo ne umanjuje njegovu krivnju, naprotiv) te

primjer tipičnog ovisnika koji je na žalost žrtve počinio najteže kazneno djelo, homicid te zbog ovisnosti dobio kaznu od trideset godina zatvora i sigurnosnu mjeru obaveznog liječenja od kocke.

5. PRIMJERI IZ PRAKSE

5.1. Od uspješnog poslovnog čovjeka do ovisnika o kocki - razbojnika

„Pravi uzrok zbog kojeg ste činili kaznena djela leži u karakteru vaše ličnosti, odnosno u unutarnjoj potrebi da se stalno dokazujete - obrazložila je sutkinja Općinskog kaznenog suda Željka Skomeršić optuženom I.I.P. (41) nakon što ga je osudila na šest godina zatvora.“

Kako i zašto, pitanje je koje se nameće zašto se ljudi iz svih dijelova društva, više i niže klase, bogati i siromašni odaju poroku kocke, kako kaže jedan od naših najjementnijih stručnjaka za ovisnike o kocki Zoričić (Zoričić et al., 2009). Na to pitanje ni on sam nije odgovorio te će se na to pitanje pokušati dati odgovor kroz ovaj rad.

I.I.P. imao je naizgled savršen život uglednog poslovnog čovjeka kojemu je do tada sve „išlo od ruke“ (čak je bio proglašen i menadžerom godine na europskoj razini nekoliko puta). Novci svakako nisu bili „triger“ za kockanje. Kada je točno počeo, nije priznao niti na suđenju, kojemu je koautorica rada prisustvovala. Dakle, može se pretpostaviti da je to bilo puno prije uhićenja u veljači 2009. godine pri pokušaju razbojničke pljačke, kada ga je policija uhitila, iako je potjernica za muškarcem u „kombinezonu“ izdana puno prije uhićenja. Prije uhićenja I.I.P. je teško oštetio članove svoje obitelji koji nisu znali za porok sve do uhićenja (krađa kreditnih kartica, podizanje kredita kod kamatarata i zaduživanja članova obitelji, lažna potpisivanja na zadužnice i slično). Bolje nisu prošli ni njegovi prijatelji od kojih je bez opravdanog razloga posuđivao veće svote novca, pa ni klijenti (radio je kao financijski savjetnik).

Svi su mu na žalost posuđivali vjerujući kako se radi o poslovnom ulaganju, jer do tada nikada nije bio uhićivan zbog bilo kakvog kaznenog djela, a kamoli zbog nekog prekršaja. Ipak, nije se radilo o poslovnom ulaganju, jer, posao (financijski menadžment) je puno prije uhićenja jako, jako zapustio te je samim time ugrozio poslovanje ugledne tvrtke čiji je bio predstavnik i zaposlenik.

Počinio je pet kaznenih djela razbojništva (čl. 218. st. 2.) plastičnim pištoljem koji u toj brzini prepada zapravo izgleda kao pravi, tako da su neke žrtve doživjele teški stres te morale potražiti psihološku pomoć. Autori, kao kriminalisti, se slažu kako u sekundama prijetnje nije ni „iskusnom oku“ poznavatelja oružja jasno je li se radi o pravom, ili plastičnom pištolju s obzirom da danas plastične pištolje izrađuju vrlo slične pravim, tako da je

razliku doista vrlo teško primijetiti, pogotovo u tako neugodnim trenucima gdje su doslovno u pitanju sekunde straha za vlastiti život. Iako je to „olakotna okolnost“ kod prosuđivanja visine kazne, sutkinja u ovom slučaju nije puno toga uzela u obzir kao olakotne okolnosti. Vještačenje sudskog vještaka potvrdilo je kako se radi o osobi s poremećajem ličnosti te željom za stalnim dokazivanjem. On se branio kako je svemu „krivo“ nesretno djetinjstvo, no sutkinja to nije uzela u obzir, već je u svom završnom govoru pri izricanju presude rekla kako nije vidjela pravo kajanje kod optuženika, kao i da visoko obrazovanje zahtijeva i viši stupanj svijesti o činjenju društveno opasnih i kažnjivih djela, te je upravo stoga odredila visinu kazne od šest godina, kao i sigurnosnu mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja, u trajanju do prestanka razloga zbog kojih je primijenjena i ne može trajati dulje od pet godina. I.I.P. nije kažnjen zato što je „kockar“ te zato što se odao navedenoj ovisnosti, već zato što se pobude iz kojih su počinjena kaznena djela razbojništva ne odudaraju od uobičajenih motiva počinjenja imovinskih delikata, a to je „protupravno pribavljanje imovinskih koristi“. Objekt zaštite kaznenih djela razbojništva je dvojak. S jedne strane se štiti imovina, a s druge strane se pak štiti sloboda odlučivanja i ostvarenje volje koja je ovdje ugrožena time što je okrivljenik upotrijebio ozbiljnu prijetnju plastičnim pištoljem (iako je pištolj bio plastičan, to žrtve nisu mogle znati). Okolnosti u kojima su kaznena djela počinjena ukazuju na izraženi stupanj zločinačke volje. Tijekom tri mjeseca okrivljenik je počinio pet teških kaznenih djela na pomno planirani način, kako bi vratio dugove. Planiranje pljački potvrđuje i to što je okrivljenik stalno u svome automobilu nosio odjeću za maskiranje te plastični pištolj kojim je izvršio spomenuta kaznena djela razbojništva. Na počinjenje kaznenih djela svjesno se odlučivao u večernjim satima, nakon „radnog vremena“. Dakle, imao je misao vodilju i odluku koju je tijekom dana imao vremena preispitivati, odnosno pretakati u odluku „za“ i „protiv“ izvršenja djela. Nakon počinjenja kaznenog prvog djela okrivljenik se nije odlučio na društveno prihvatljiv put, već je nastavio s kriminalnim radnjama, vraćajući se ustaljenom obrascu ponašanja činjenjem novih kaznenih djela sve dok ga u tome nije spriječilo uhićenje od strane policije. Sudski vještak je I.I.P. proglasio osobom s poremećajem u ponašanju, ali ne i kao patološkog kockara, iako je bilo više nego sigurno da je optuženi provodio više godina u kontinuitetu upravo u „kockanju“ (pokeru), i to ne samo u klasičnim kladionicama, kockarnicama, već na skrivenim mjestima gdje se igrao poker u sumnjivom društvu za jako visoke novčane svote, i u krugu ljudi koji se bave organiziranim kriminalom. Sudski vještak je okrivljenika opisao kao osobu iznadprosječne inteligencije, visoko obrazovanu osobu (VSS), uspješnu u svemu te željnu za stalnim dokazivanjem.

Sudski vještak okrivljenika nije proglasio ovisnikom patološkog tipa o igrama na sreću jer on po definiciji te bolesti nije toliko uživao u samoj igri i boravku u poker prostorima koliko je težio dobitku.

Opisao ga je kao osobu koja nema težih duševnih bolesti i težih duševnih smetnji, izrazito je naglasio kako se ne radi o „ovisniku“ te samim time nije odredio nikakvu sigurnosnu mjeru osim mjere obaveznog psihijatrijskog liječenja zbog opasnosti da bi zbog svog karakternog „defekta“ mogao počiniti neko kazneno djelo što proizlazi iz karakteristika njegove ličnosti (dissocijalni poremećaj ličnosti koji nije tematika ovog rada). Taj karakterni defekt se prije svega očituje u unutarnjoj potrebi okrivljenika da se stalno dokazuje pritom raspršujući se na više nivoa kada je zasigurno smanjena njegova procjena opasnosti i rizika, pa i kritičnosti za samoga sebe. Kao objašnjenje zašto je u jednom prilično dugom periodu odlazio u kockarnice ukoliko se ne radi o patološkom kockaru sudski vještak je dao objašnjenje. Naime, rekao je kako se radi o osobi kod koje je ponašanje tipično za patološke ovisnike o kocki a nije posljedica ovisnosti, već poremećaj dijela njegove ličnosti koja teži uspjehu i savršenstvu u svemu čega se primi, a što je pokazao na više nivoa tijekom vještačenja i ispitivanja te da je u kockarnice odlazio ne zato jer ga je bolesna smetnja nagona na to tjerala, već želja da i u ovome „poslu“ uspije kao i u svim poslovima koje je radio do tada. Upravo taj dio poremećene osobnosti, sudskog vještaka je potaknuo na izricanje sigurnosne mjere obaveznog psihijatrijskog liječenja iz članka 75., a ne članka 76. Kaznenog zakona (KZRH, 1997). Osnova za dijagnozu bila je uspostavljanje činjenice da je važnije igrati na sreću nego li dobitak. Ovisniku o kocki je važnije biti tamo i prolaziti kroz različita emocionalna stanja za vrijeme igre, a nije mu važnije od toga na kocki zaraditi. Potreba za zaradom proizlazi iz financijskog gubitka. Sudski vještak je naposljetku u svom završnom govoru istaknuo kako sasvim sigurno isključuje patološko kockanje kod ovog okrivljenika jer su reakcije na dugove kaznenim djelima razbojništva pomno planirane kriminalne akcije optuženika, čak više „motivirane“ sramotom i povredom ega (što opet ukazuje na prije spomenuti dissocijalni poremećaj), nego financijskim motivima. U ovom slučaju, istaknuo je sudski vještak, ne postoji veza između onog tipičnog kaznenog djela vezano za patološko kockanje, a to je da se činjenjem kaznenih djela nastoji nastaviti pod svaku cijenu igrati i dalje svoju igru na sreću o kojoj je ovisan, a rješavanje duga je tek indirektno vezano za takva stanja. Poremećaji nagona su kod primjerice piromanije, bolesne potrebe za paležom kada je tipično za kazneno djelo nešto zapaliti, ili kod kleptomanije, kada je tipično kazneno djelo nešto ukrasti, a što u stvari ta osoba ne treba. Kod ovisnosti o kocki odnosno patološkog kockanja bi tipično kazneno djelo bilo ono koje ovisnika sprječava da igra svoju igru o

kocki. To čak može biti i homicid, no u svakom slučaju se vrši individualno psihijatrijsko vještačenje.

U idućem primjeru iz hrvatske sudske prakse autori će pokušati dati prikaz jednog potpuno drugačijeg primjera vezanog uz „kocku“.

5.2. Spavao pored ubijene nevjenčane supruge i kockao

M.B. (42) je 20. ožujka 2014. godine ubio svoju nevjenčanu suprugu S.N. (44) u njezinom stanu na Vrniku, u Zagrebu. S njezinim bankovnim kartica je uzeo novac i otišao kockati. Kod M.B. sudski vještaci su se složili da se radi o patološkom kockaru, odnosno o ovisniku igara na sreću. Nevjenčana supruga S.N. je sa M.B. ušla u vezu radi ljubavi i obitelji, a M.B. sa S.N. isključivo iz koristoljublja. Trošio je novac svoje nevjenčane supruge dokle god mu je ona to odobravala i omogućavala.

Njezina je ljubav prema M.B. bila toliko snažna da je željela vjerovati kako novac koji mu ona daje isti troši na djecu iz prijašnjeg braka, iako se kasnije saznalo kako M.B. godinama za djecu nije ni pitao, te je novac trošio isključivo na kocku. Prilikom psihijatrijskog vještačenja za M.B. je utvrđena dijagnoza trajnog poremećaja ličnosti, dissocijalna struktura ličnosti s narcističkom dimenzijom. Nakon što je S.N. odbila dati novac M.B. ju je mučki ubio te podigao novac s njezinih kreditnih kartica i nastavio kockati. Kod M.B. za razliku od gore navedenog slučaja se radi o patološkom kockaru. No, iako se radilo o zločinu počinjenom zbog ovisnosti o kockanju, ipak se radilo o zločinu iz koristoljublja i sud je M.B. izrekao kaznu od 30 godina zatvora uz sigurnosnu mjeru obaveznog liječenja od kocke. Naime, tu istu mjeru mu je sud izrekao i 2006. godine. Motivi ubojstva S.N. su isključivo ovisnost o kocki od koje se M.B. i prije „liječio“, očito bez uspjeha. Presudu je M.B. slušao bez pokazivanja ikakvih emocija i kajanja tako da dijagnoza dissocijalnog poremećaja koje u sebi uključuje nedostatak empatije u potpunosti odgovara profilu M.B. Žalosno je da je nesretna S.N. ovisnost okrivljenika „platila životom“ te da u njemu nije na vrijeme prepoznala hladnog čovjeka čija je jedina „ljubav“ kocka. Ovisnost o kocki kod M.B. traje od njegovih mladih dana što je potvrdila i njegova prva nevjenčana supruga sa kojom isti ima dvoje djece o kojima nikada nije brinuo te koja je za ovisnost o kocki saznala od roditelja M.B. Razlika između gore navedenog primjera I.I.P. i M.B. je očita. Iako ih povezuju igre na sreću, ali sve je potpuno drugačije. Dok prvi slučaj pokazuje jednog uspješnog poslovnog čovjeka željnog dokazivanja (takvih u Hrvatskoj ima jako puno), drugi primjer prikazuje tipičnog ovisnika o kocki, i tipično kazneno djelo koje ovisnik počinu ukoliko mu se bilo tko suprotstavi i pokuša ga spriječiti u daljnjem kockanju. Ovisnost o kockanju iako se o njoj puno premalo piše spada u jednu od najtežih ovisnosti prema mišljenjima

svih stručnjaka koji se bave istom i vrlo je teško da će ovisnik o kocki ikada prestati s tom ovisnosti.

6. ZAKLJUČAK

Iako u Hrvatskoj ovisnost o kocki nije veći problem nego u drugim državama, isti problem ne smije biti zanemaren. Ono što je vrlo bitno, bitno je osvijestiti problem ovisnosti i prikazati ga mladim ljudima kao neprihvatljivi obrazac ponašanja koji vodi prema propasti. Na žalost na tržištu se ponekad pojave neki zabavni oblici poput sladoleda sa strugalicom temeljem koje se može dobiti 5 ili 10 kuna. To nije nimalo zabavno, već upozoravajuće, jer, na taj način se mladim osobama ukazuje kako se može „zaraditi“ novac igrom na sreću. Naravno da neće svi reagirati na to ulaskom u svijet ovisnosti o kocki, ali definitivno nije ni primjereno mladima (posebno djeci i maloljetnicima) suptilno infiltrirati poziv na igre na sreću/kocku. Hrvatska se mora istaknuti u pozitivnom smislu što se tiče ovisnosti o kockanju i po broju klinika gdje se može liječiti od ovisnosti o kocki, te uspješnosti liječnika. Dok se primjerice u nekim razvijenim europskim državama čeka na liječenje dugo, u Hrvatskoj je dovoljno javiti se u kliniku.

Radi se o teškoj vrsti ovisnosti i naravno da nema apsolutne garancije kako će ovisnik biti izliječen, no veliki je pomak prepoznati ovisnost i volju za izlječenjem. Ovisnici o kocki su često naizgled mirni ljudi, no u stanju su počinuti kaznena djela puno opasnija nego primjerice ovisnici o drogama (opijatima).

Ono što su mnoge klinike koje se bave liječenjem ovisnosti o kocki istaknule je razbijanje mita „neizlječivosti“ ovisnosti o kocki. Liječnici sa kojima su autori razgovarali (Klinika za Psihijatriju „Vrapče“, Zavod za liječenje bolesti ovisnosti: Doktor Ante Bagarić, Psihijatrijska bolnica Sveti Ivan u Zagrebu, Terapijsko – rehabilitacijski program za ovisnost o kockanju: Davor Bodor, Klinički bolnički centar „Sestre milosrdnice“, Klinika za psihijatriju: Doktor Zoran Zoričić) istaknuli su kako je ovisnost o kocki izrazito teška ovisnost, ali ne i neizlječiva. Za tu ovisnost farmaceutska industrija nije pronašla „lijek“ (osim ako ovisnik nema i drugih tegoba koje su duševne prirode), no uz volju ovisnika te posebno potporu i razumijevanje obitelji, ovisnost nije neizlječiva. Naprotiv, sve je više izliječenih ovisnika o kocki. Ono što autori još jednom žele istaknuti u radu je potreba puno većeg rada na prevenciji ovisnosti o kocki (i ostalim vrstama ovisnosti) putem edukacija u školama i kod kuće. Informiranost mladih osoba o štetnosti bilo koje vrste ovisnosti je nužna i mora se uvrstiti u obrazovne programe.

LITERATURA

1. Abbott, M., 2001. What do We Know about Gambling and Problem Gambling in New Zealand? Report Number 7 of the New Zealand Gaming Survey. New Zealand. Department of International Affairs,
2. Ajduković, M., Kolesarić, V., 2003. Etički kodeks istraživanja s djecom, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Zagreb,
3. Atlanta, G.A., Dahlberg, L.L., Toal, S.B., Swahn, M., Behrens, C.B., 2005. Violence Related Attitudes, Behaviors, and Influences Among Youths: A Compendium of Assessment Tools. 2nd edition. Georgia, Centres for Disease Control nad Prevention, National Center for Injury Prevention and Control,
4. Binde, P., 2009. Gambling Motivation and Involvement: A review of Social Science Research, Swedish National Institute of Public Health, Stockholm,
5. Blaszczynski, A.P., McConaghy, N., 1989. Randwick. The Medical Model of Pathological Gambling, Current Shortcomings, Journal of Gambling Behavior, No.5./1, Human Sciences Press,
6. Dodig, D., Ricijaš, N., 2011. Obilježja kockanja zagrebačkih adolescenata, Ljetopis socijalnog rada, Sv.18 br. 1., Zagreb,
7. http://www.kockanje.info/povijest_kockanja.asp
8. Kazneni zakon Republike Hrvatske, 1997. pročišćeni tekst, NN 110/1997,
9. Koić, E., 2009. Povijest kockanja, pristup 11.05.2019.,
10. Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema (1994), 10. izd., Medicinska naklada, Zagreb,
11. Korajlić, N., Selimić, M., 2015. Kriminalistička taktika. Kiseljak: Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“,
12. Zajc, L., Jokić-Begić, N., 2009. Sportsko klađenje – neke psihosocijalne karakteristike različitih kategorija kockara, Socijalna psihijatrija, Sv.37. br. 4., Zagreb,
13. Zakon o kaznenom postupku, 2008. pročišćeni tekst, NN 152/2008,
14. Zoričić, Z., Torre, R., Orešković, A., 2009. Kockanje i klađenje-ovisnosti novog doba, Medicus, Vol.18, No2,